

Begroting 2019: de Groene Elf voor Brabant

In 2015 zeiden we: GroenLinks wil dit College scherp houden. Een mooie opdracht. Met het bestuursakkoord leek fris beleid te zijn ingezet, door sommige partijen hier 'een GroenLinks sprookje' genoemd. Wij waarschuwden toen al echter: de programma's zijn niet concreet en zeker niet verreikend genoeg. Het beleid is onvoldoende gericht op de Brabantse balans tussen mensen, natuur en economische ontwikkeling.

Alleen een sterke overheid kan groeiende sociaaleconomische tweedeling, maar ook natuurschade en verlies van biodiversiteit tegengaan. Dat laatste is een belangrijke opdracht die we als overheid verzaakt hebben, zoals we woensdag te horen kregen van het Europese Hof. Met het Programma Aanpak Stikstof, aan de hand waarvan vele honderden vergunningen zijn uitgegeven hier in Brabant, hebben we de natuur onvoldoende beschermd. Uit recent BPO-onderzoek door de Omgevingsdiensten blijkt dat we de stikstofuitstoot van een deel van de industriële bedrijven onvoldoende in beeld hebben en dat deze bedrijven in werking zijn zónder de benodigde vergunning. Wat betekent dit voor het komende jaar; gaan we vergunningen weigeren, gaan we reeds uitgegeven vergunningen herzien, gaan we projecten zoals LPM nu helemaal afblazen? En wat betekent dit voor de begroting?

We concluderen nu bij deze laatste begroting in deze bestuursperiode: het College bleek vooral goed in het aanjagen. Van meer en meer economische activiteiten, toerisme, intensivering van verkeer en landbouw. Terwijl intussen de biodiversiteit achteruit kachelt. De aarde alarmerend snel opwarmt. En we nog steeds te weinig urgentie voelen op het onderwerp klimaatverandering.

En terwijl we de afgelopen jaren hebben bezuinigd op onze subsidies, door het besluit om de lasten niet te willen indexeren. Dat betekent nogal wat voor de Brabantse instituten en gezelschappen die ondersteund worden door de provincie. Na vier jaar knippen op hun personeel en hun activiteiten, in een tijd waarin het ons economisch voor de wind gaat en terwijl de solvabiliteit van onze begroting op maar liefst 78,1 % ligt, vindt GroenLinks het hoog tijd om te indexeren. Wij dienen daartoe een amendement in.

Zijn we als GroenLinks alleen maar zuur en kritisch vandaag? Geenszins. Zo zijn we ferm voorstander van het instellingsbesluit voor een reserve VTH omgevingsdiensten. Dat is een logische uitkomst vanuit de discussie over toezicht en handhaving in onze Staten in de afgelopen jaren.

Ook vindt het College GroenLinks aan de zijde voor de aanvullende middelen voor Rivierverruiming en het onderhoud vaarwegen in West-Brabant.

De bestuursopdracht Arbeidsmigratie vinden we prima. Wel willen we daarbij de nadruk leggen op de menswaardigheid van de naar schatting 100.000 arbeidsmigranten in Brabant. Geen barakken dus op industrieterreinen. Worden in de bestuursopdracht de eigen wensen voor huisvesting meegenomen? Hoe gaan arbeidsmigranten zelf betrokken worden bij de regiegroep?

Over de grootste uitgaven van dit College, de MIPP-sleutelprojecten en het Ontwikkelbedrijf, werklocaties en Erfgoedverkenningen, vallen nog wel wat vragen te stellen.

Neem het MIPP-project Van Gogh. Het is natuurlijk goed om van Gogh meer blijvende uitstraling te geven in Brabant, maar is dit de goede weg? Dit geld moet naar onze mening uit het programma Economie komen, vanwege de commerciële doeleinden, en niet uit de vrije en algemene middelen. De in totaal 11 mln. kunnen we ook voor andere zaken inzetten.

Dan de Zuiderwaterlinie. Deze verbindt een interessant deel van ons erfgoed en kan dienen als vector voor water- en klimaatopgaven in de toekomst. Daarom de vraag: kan hier niet meer groen en duurzaamheid in worden opgenomen? En waarom zijn niet alle 11 gemeenten met vestingen partner? GroenLinks wil de bijdrage vanuit de algemene middelen graag vervangen door een bijdrage vanuit het programma economie. Het gaat hier immers om de vrijetijdseconomie, om leisure. Acht MIPP-projecten worden, als wij akkoord gaan als Staten, nader uitgewerkt. In het kader van de energie- en klimaattransitie richten wij ons vizier op de 'energieslurpers' Metalot, Energyweb en Solarge. Welke middelen zijn er precies nodig voor Metalot. Welk bedrag vraagt College het binnenkort aan PS?

En wat betreft Wijkevoort en Heesch West: gaan we nu inzetten op 'bulklogistiek' of op duurzame logistiek? De gemeenteraad van Tilburg wordt al steeds kritischer;

worden er wel 'groene' voorwaarden gesteld aan de bedrijven die zich op Wijkevoort vestigen, of werken we louter vraaggericht?

JADS Mariënborg: de studentenaantallen, althans van de studenten die wat meer geld opleveren, blijven achter. Wat gebeurt er met de provinciale investering van 11 mln als de onderwijsinstellingen deze opleiding niet overeind kunnen houden?

Nu een ernstig punt. We gaan veel investeren in erfgoed. In 2019 wordt een marketingconcept voor het kloosterverhaal neergezet. Er komen verkenningen van onder meer de Onze Lieve Vrouwe Abdij, Klooster Sint Josephsberg, Klooster Franciscanessen in Veghel en het Doveninstituut Kentalis. Het is mooi om waardevol erfgoed te willen behouden. Maar we kunnen en willen onze ogen niet sluiten voor misstanden die er ook hier tussen de muren zijn gebeurd. GroenLinks vraagt aandacht voor slachtoffers van seksueel en ander misbruik. We willen bij provinciale investeringen getoetst hebben of congregaties, volgens de Commissie-Deetman, de zaken en claims van slachtoffers zorgvuldig afgehandeld hebben. Dit betreft aanvulling van de wet-Bibob, een nieuw toetsingscriterium voor subsidieontvangers. Hiertoe dienen we een [motie](#) in.

In het meerjarenperspectief van het Ontwikkelbedrijf staat ook de glastuinbouw in Deurne. Wat is daar nu toch aan de hand? De provincie loopt nu voor 17 mln risico en staat er alleen voor. Gaan we dit toch tot een succes maken?

Naarmate we verder bladeren door het meerjarenperspectief komt onze goede zin weer terug. De Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij en de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte verdienen een compliment. Dat heeft dit College goed aangepakt en opgelost!

Het dikke boek van het Ontwikkelbedrijf terzijde leggend en weer naar de begrotingsstukken kijkend, wordt ons gevraagd om een begrotingswijziging Maintenance van € 1 mln in 2018 en € 4 mln in 2019. GroenLinks heeft er al op doorgevraagd, maar heeft nog twijfels. De kpi's van 2018 zijn ons nog steeds niet helder: wat zijn nu de precieze aantallen bedrijven, testfaciliteiten, missies en medewerkers? En nog belangrijker: hoe wordt er nagedacht over de genoemde

risico's (Trump trekt opdrachten terug, Fokker trekt investeringen terug vanwege Brexit)? Zijn er borgingen om te voorkomen dat Aviolanda 'mislukt'?

De Begrotingswijziging MIT-Zuid is ook geen klein bier: € 6,4 mln. Maar kijken we dan naar de planning, dan lopen we nu al achter. Waarom is het in 2018 niet gelukt om (enkele van) de kpi's te realiseren, zoals deelnemende Brabantse bedrijven?

We stappen over naar de zaken in de provinciale Jaarbegroting 2019. Zóveel om te bespreken, voorzitter. Soms voelt het als een grijze, of groene, plaat als we als GroenLinks vragen om eindelijk tempo te maken met natuurontwikkeling en actief natuurbeheer. Maar tot ons grote plezier honoreert het College eindelijk onze roep om extra groene toezichthouders, boa's, in het buitengebied. We moesten er lang om zeuren, maar het kwartje is gevallen. Hartstikke mooi!

We blijven even bij groen. Om de kwaliteit van ons grond- en drinkwater ook voor toekomstige generaties Brabanders goed te houden, dienen we een [motie](#) Schoon grondwater in, om als PS gerapporteerd te krijgen over de daadwerkelijke afname van nitraat in ons grondwater.

En wij dromen graag van bomen. Meer bomen. Want bomen zijn de oplossing. Voor veel dingen: schone lucht, stressreductie, een mooi uitzicht. En volwassen bomen vormen een prachtige natuurlijke CO₂ – compensatie. Denk aan een laan van bakenbomen als cultuurhistorische monumenten langs de Maas... Mooi beeld. We dienen een [motie](#) in.

Over schone lucht gesproken: Eindhoven Airport. Leuk voor wie dichtbij goedkoop wil vliegen. Minder leuk voor wie er werkt (denk aan de mensen van Ryanair nu), en wie er dichtbij woont. Kan de provincie niet meer investeren in het tegengaan van de overlast die omwonenden hebben van het vliegveld? Ik hoor u denken: van welk geld dan? Nou gewoon, van het dividend waarop we als aandeelhouder recht hebben. Geen 10%, maar 50% zoals de aandeelhouders van Schiphol ook krijgen. We dienen hiertoe een [motie](#) in, een variant van de motie die deze week ook in Eindhoven is aangenomen. Als we deze aannemen als Staten en hierin samen met de gemeente Eindhoven optrekken, dan hebben we binnenkort drie miljoen op de plank. De opbrengst kan naar degenen in Zuidoost-Brabant die de last ondervinden van onze vakantievluchten.

We springen naar de arbeidsmarkt. Het gaat gelukkig goed met de economie en daarmee ook met de werkgelegenheid. Nog niet met iedereen, want naar schatting 200.000 Brabanders behoren nog tot het 'onbenut arbeidspotentieel' en staan nog aan de kant. Daarover in een volgende vergadering meer van onze kant. Maar sommige werkende Brabanders zijn wel heel erg in trek. Neem nu onze specialisten veiligheid en milieu van de Omgevingsdiensten. Die worden, zo horen we, geregeld weggekocht door bedrijven en overheden. Met als gevolg dat de Omgevingsdiensten kampen met achterstanden en achterblijvende kwaliteit in vergunningsverlening, toezicht en handhaving. GroenLinks dient daarom een [motie](#) in om middelen uit de begroting in te zetten voor behoud en werving van specialisten binnen de Omgevingsdiensten.

Van omgevingsdienst is het maar een kleine stap naar mest. En mestfabrieken. Daarover is veel te doen in Brabant. De uitspraken van de woordvoerder van Gedeputeerde Spierings in het Brabants Dagblad en in Boerderij intrigeren ons: 'In de begroting voor 2019 geeft het provinciebestuur te kennen dat er gestreefd wordt naar grootschalige mestverwerking op bedrijventerreinen in vier regio's.' Waar vinden wij dat dan in de begroting? Graag een toelichting van de Gedeputeerde. En een update hoe het er dan voor staat met die grootschalige mestverwerking, in elk van die vier regio's.

Door naar cultuur en samenleving. Ik had het al over de gevolgen van niet-indexeren. Dit is echt prangend bij het Noord-Brabants Museum. GroenLinks wil niet interen op de Brabantse schatten. We willen bovendien kosten besparen op energie in het Museumkwartier. Daarom dienen we een [amendement](#) en een [motie](#) in.

Muziek nu: GroenLinks vindt het essentieel dat de educatieve activiteiten door de Philharmonie Zuid blijvend kunnen worden uitgevoerd [amendement](#).

De ondersteuning aan bibliotheken is van groot belang in Brabant. Op een leuke en laagdrempelige manier krik je je lees- en informatievaardigheid er op. Maar de organisatie Cubiss heeft ook alle expertise in huis om andere basisvaardigheden op peil te brengen en te houden, waarmee zoveel mogelijk Brabanders volwaardig aan onze samenleving deel kunnen nemen. Hiertoe dienen we een [motie](#) in.

Sociale veerkracht: daarover kunnen we kritische noten kraken. Maar nu even niet. Dat bewaren we tot de evaluatie. Wel willen we, net als het CDA, meer aandacht voor ouderen in het programma in 2019.

Over energie wordt veel gedroomd in het jaar 2050 ("100% fossielvrij, allemaal elektrisch"). Maar in de hele begroting 2019 blijven de middelen voor energietransitie vaag en missen we concrete opties voor de toekomst. Heeft GS de impact dan helemaal niet in beeld; kunnen PS geen raming of uitgewerkte opties krijgen? En wat vindt GS ervan dat er in Brabant toch nog gasboringen worden toegestaan? Staan ons nog wegen open om dit tegen te houden?

Zonne-energie op logistieke daken wordt terecht als knelpunt genoemd. Welke afspraken kunnen we als provincie maken om duurzaamheid op te nemen als aanvullende regels bij bouwbesluiten?

En dan, u dacht vast: GroenLinks begint er niet meer over. Maar toch wel: het besluit Provinciale Opcenten.

Voor het vierde jaar op rij is er geen toepassing van de inflatiecorrectie. Ook komt er geen differentiatie naar vuile en schone voertuigen, wat het Rijk wel doet en wat in strijd lijkt te zijn met het dromen over 100% elektrisch. Ons provinciale motorrijtuigen tarief behoort tot de laagste in Nederland, terwijl we de meest luchtvervuiling hebben. Mét indexatie zou de provincie 125 miljoen structureel meer mogen heffen. Geld dat gebruikt kan worden voor verbetering van ons leefklimaat, voor het stimuleren van schoner vervoer. GroenLinks dient een [motie](#) in. Als laatste van de Groene Elf voor Brabant, toepasselijk zo vlak voor d'n Elfde van d'n Elfde.

Ik sluit af.

Is Brabant in beweging gezet, is de energie losgemaakt uit de hele Brabantse samenleving om samen de uitdagingen van nu aan te pakken? GroenLinks ziet veelbelovende initiatieven en goede verkenningen. Maar eerlijk is eerlijk, er moet echt nog een flinke schep bij om onze provincie de duurzame kant uit te krijgen. Voor échte duurzaamheid en geen sprookje heb je blijkbaar toch écht GroenLinks nodig. Voorzitter, het is tijd voor verandering.

